

ЗМІСТ

Список скорочень та аббревіатур	09
Передмова	12
Вступ. ПІДВОДНИЙ ФЛОТ САН САНИЧА (історичне підґрунття)	17
Частина 1. МІНЕРСЬКА ВАХТА «СТАРОВОГО ЛЕЙТЕНАНТА»	24
1.1 МІНЕРИ: ЛЮДИ, «ЗАЛІЗО», ВЗАЄМОВІДНОСИНИ.....	25
1.2 ВХОДЖЕННЯ В ЛІНІЮ.....	29
1.3 ТОРПЕДИ І МІНИ.....	31
1.4 ТРИ «БІЙСЯ»!!!.....	34
1.5 ПРИЗОВІ СТРІЛЬБИ.....	38
1.6 НАПЕРЕДОДНІ.....	42
1.7 ОСТАННІЙ ПОХІД ПЧ К-122 НА БОЙОВУ СЛУЖБУ: ПЕРЕДУМОВИ, БОРОТЬБА ЗА ЖИВУЧИСТЬ, РЯТУВАЛЬНА ОПЕРАЦІЯ...45	45
Частина 2. НА ШЛЯХУ ДО КОМАНДИРСЬКОГО МІСТКА	72
2.1 СТЕЖЕННЯ ЗА 77 АУЗ У СКЛАДІ ДВОХ АМГ 7-го ФЛОТУ ВМС США ПІД ЧАС НАВЧАНЬ “FLEETEX-82”.....	72
2.2 ПІД СУЗІР’ЯМ ПІВДЕННОГО ХРЕСТА.....	83
2.3 ПРЕРВАНИЙ ПОЛІТ — АБО ПРЕДТЕЧА ЧОРНОБИЛЯ!.....	95
2.4 ПІКЕ У «ЙОДНУ ЯМУ».....	104
2.5 «ШТРАФНИЙ» БАТАЛЬОН.....	104
2.6 ВИХІД З ПІРВИ.....	106
2.7 КОМАНДИРСЬКІ ТОРПЕДНІ БОЙОВІ ВПРАВИ.....	108
2.8 РАКЕТНА СТРІЛЬБА І ВИСНОВОК.....	110
Частина 3. АЛЬФА І ОМЕГА	112
3.1 ФЛБУСТЬЄРИ.....	112
3.2 САШУНЧИК.....	118
3.3 УРКИ.....	123
3.4 САЙРОВІ СОКОТИ САН САНИЧА.....	134
3.5 СВІТЛИНИ ПЕРІОДУ МОРСЬКОЇ СЛУЖБИ САН САНИЧА У МІЦНОМУ КОРПУСІ.....	144
3.6 ЕВОЛЮЦІЯ ПІДВОДНОГО ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ СРСР ТА США ПІД ЧАС «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ».....	145
Висновки	148
Використані джерела та література	148
Додаток 1. Витяг з суднового журналу LNG “Gari”	151
Додаток 2. Подання на призов з запасу у добровільному порядку капітана 3 рангу запасу КАЛІНІЧЕНКО Олександра Олександровича у ЗС України	153
Додаток 3. Витяг з послужного списку особової справи № 3541-К на капітана 1 рангу КАЛІНІЧЕНКО Олександра Олександровича	155
Післямова. МОРСЬКА ДИНАСТІЯ ВІД ПРАДІДА ДО ПРАВНУЧОК	157

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР

АБ – акумуляторна батарея
АУГ/АМГ – авіаносно-ударна/багатоцільова група
АУЗ/АМЗ – авіаносно-ударне/багатоцільове з'єднання (з кількох АУГ/АМГ)
БЕК - Безекіпажний катер
БС – бойова служба
БД – бойове чергування
БП – бойовий пост
БЦАПЧ – багатоцільовий атомний підводний човен
БЧ-1 – штурманська бойова частина
БЧ-2 – ракетно-артилерійська бойова частина
БЧ-3 – мінно-торпедна бойова частина
БЧ-4 - бойова частина зв'язку
БЧ-5 – електро-механічна бойова частина
БЧ-6 – авіаційна бойова частина
БЧ-7 – бойова частина управління
ВАГШ – воєнна академія Генерального штабу
ВАРКР – важкий атомний ракетний крейсер
ВАВКР – важкий авіанесучий крейсер
ВМС ЗС - Військово-Морські Сили Збройних Сил
ВВМУПП – вище військово-морське училище підводного плавання
ВПС - пристрій для випуску з-під води дрейфуючих приладів ГПД та сигнальних
ВМБ – військово-морська база ВМФ – Військово-Морський Флот
ВПЛ – поітряно-пінна човнова система пожежегасіння
ГАС/ГАС – гідроакустична станція/комплекс
ГЕУ – головна енергетична установка
ГП – гідроакустичний імітаційний патрон
ГКС – гідроакустична контрольна станція
ГКП – головний командний пункт
ГОН – головний осушувальний насос
ГПД – гідроакустичний прилад протидії СРСР - Союз Радянських Соціалістичних Республік
ГС – глибина стрільби певного типу торпедного апарату
ДУК – пристрій для утилізації/видалення камбузних відходів
ЕСАП – електрична система автоматичного пожежегасіння
ЕМС – електро-механічна служба
ЕМ – есмінець, ескадрений міноносець
ЖБП – журнал бойової підготовки
ЗБК – загін бойових кораблів
ЗС – запальний стакан
ЗІП – запасні інструменти та прилади
ЗКД – заступник командира дивізії
ЗРБД – захищений район бойових дій
ІДА – ізолюючий дихальний апарат
КБР-Т – корабельний торпедний бойовий розрахунок
КБР-Р – корабельний ракетний бойовий розрахунок
КВ – капсуль-запалювач
КД – капсуль-детонатор
КД – командир дивізії
КДБ – комітет державної безпеки
КГДУ – командир групи дистанційного управління
КІП іА – контрольно-вимірювальні прилади і автоматика

Калініченко З.О., Леонова Г.О., Калініченко К.О. ПІДВОДНА ОДІССЕЯ КОМАНДОРА

КП – командний пункт
КПП – контрольнo-пропускний пункт
КПУГ – корабельна пошуково-ударна група
КРЛ – легкий артилерійський крейсер
ЛК – лінкор, лінійний корабель
ЛНВМУ – Ленінградське Нахимівське військово-морське училище
ЛОХ – хімічна об’ємна система пожежегасіння
МГТА – малогабаритний торпедний апарат
МГ – тип морського гідроакустичного приладу протидії
МГС – морський гідроакустичний сигнальний прилад
МПВ – маловодний перекис водню
НСС – неповна службова відповідність (вид дисциплінарного стягнення)
НТ – бойова вправа з торпедної стрільби по надводній цілі
ОУН - Організація Українських націоналістів
ООН - Організація Об’єднаних Націй
ОУС – особливі умови служби
ПДСЗ – підводно-диверсійні сили та засоби
ПТ - бойова вправа з торпедної стрільби по підводній цілі
ПЗВ – практичне зарядне відділення (торпеди)
ПМТ – протичовнова міна-торпеда
ПМР – протичовнова міна-ракета
ППО та ППР – планово-попереджувальні огляди та ремонти
ПУТС – прилади управління торпедною стрільбою
ПФ – Північний флот
ПЧО – протичовнова оборона
ПВТ – повітря високого тиску
ПДУ – портативний дихальний апарат
ПЧ – підводний човен, ПЧАТ – торпедний атомний ПЧ, ПЧАК – ПЧ атомний з крилатими ракетами, ПЧАРБ – ПЧ атомний з балістичними ракетами
рпкСП – ракетний підводний крейсер стратегічного призначення
РДУ – регенераційна двоярусна установка
РТС – радіотехнічна служба
САЕТ – самонавідна акустична електрична торпеда
СБР – станція безобмоточного розмагнічування
СЕТ – самонавідна електрична торпеда
СКР – сторожовий корабель
СРЗ – судноремонтний завод
Сл.«Х» - хімічна служба, Сл.«М» - медична служба, Сл.«С» - служба постачання
ТА – торпедний апарат
ТЗП – торпедо-завантажувальний пристрій
ТОВВМУ – Тихоокеанське вище військово-морське училище
ТОФ – Тихоокеанський флот
ТРСП – торпедний ракето-сигнальний прилад
ТТБ – торпедо-технічна база
УБЗ – устрій швидкого заряджання торпед в торпедні апарати УВО - Українська Військова Організація
УГВР - Українська Головна Визвольна Рада
УКХ – ультра-короткі хвилі
УНР - Українська Народна Республіка
УПА - Українська Повстанська Армія
УПМ/УПК – устрій приладу маневрування/курсу через який з торпедного апарату в торпеду механічним способом вводиться запрограмована траєкторія ходу торпеди

УРСР - Українська Радянська Соціалістична Республіка
ЧФ – Чорноморський флот
ШПС – шумопеленгаторна станція
ЯБП – ядерний боєприпас

Скорочення до блок-схеми пневматичного торпедного апарату ГС-200 з глибиною стрільби 200 метрів:

АЗ – аварійна захлопка БТС
АЗК – автоматичний забортний клапан
АК - атмосферний клапан
АРО – автоматичний регулятор відсікання
АРС – автоматичний регулятор січення
БАЗК – балон автоматичного забортного клапана
ББ – бойовий балон
БК – бойовий клапан
Бл.К – коробка блокування пострілу
ВКО – великий клапан осушення труби ТА
ВК БТС – випускний клапан безміхурної торпедної стрільби
ВС – перепускний клапан верхнього стопора
ГРЧ – глибоководний регулятор часу
ЗКВ – задній клапан вентиляції ТА
КВТ – клапан вирівнювання тиску в трубі ТА з забортним
КК – контрольний краник наявності води в трубі ТА
НБ – наливний бачок
КБ - контрольний бачок
Катаракт – гідравлічний замідлювач відкривання бойового клапану
МКО – малий клапан осушення труби ТА
М – манометр
ОТС – відсікатель
ОТС – відсік
ПВТ – повітря високого тиску
ПК – предохранительний клапан
Пер.кл. – перепускний клапан
ПКВ – передній клапан вентиляції ТА
ПСТ – повітря середнього тиску
Р – розподілювач
ТЗЦ – торпедозаміщувальна цистерна
УПК – перепускний клапан установки приладу курсу
ЦБТС – цистерна безміхурної торпедної стрільби
ЦКЗ – цистерна кільцевого зазору

Іноземні скорочення:

СА – крейсер артилерійський
CG – крейсер з крилатими ракетами
CV - авіаносець
CVN – авіаносець атомний
DD – есмінець, DDG – есмінець з крилатими ракетами
F - фрегат
SS – підводний човен
SSN – підводний човен атомний
SSNB – підводний човен з балістичними ракетами

Передмова.

Мемуарної літератури зі спогадами ветеранів-підводників існує доволі багато. Праці ж їх бойових подруг, або донечок не часто зустрінеш на шпальтах журналів та часописів, не кажучи вже про полиці бібліотек з книжками або навіть монографіями.

Одеса у цьому сенсі є приємним виключенням. Художня книжка «Командир підводного човна» Лариси Іванівни Єзерської (Снісаренко) фактично про своє перше кохання 15-річної одеської дівчинки до сусіда по площадці капітан-лейтенанта Семена Івановича Коваленка, командира підводного човна Щ-403 Північного флоту, якому вона залишилась вірною до кінця життя й очистила свого коханого від навітів недоброзичливців.² Про знаменитого одесита-підводника Олександра Івановича Марінеско, командира субмарин М-96 та С-13, написав подружній дует Леонори Олександрівни Марінеско та Бориса Георгійовича Леонова.³ На шпальтах журналу «Фарватер submariners» свою статтю помістила Лідія Римкович – дружина ветерана-підводника Володимира Павловича Римковича, постійного представника одеських підводників на чисельних Міжнародних конгресах ветеранів підводної безодні.⁴

Зінаїда^{5,6} та Катерина⁷ Калініченко теж бралися за перо, щоб звернути увагу читачів на деякі епізоди з життя родини підводника. Тому поява праці «Підводна одіссея Командора»⁸ стала логічним завершенням систематизації усіх попередніх напрацювань калинової родини щодо не тільки відтворення у хронологічній послідовності офіцерської стежки офіцера-підводника, а й осмислення якісних етапів між першою офіцерською посадою командира мінно-торпедної бойової частини (ч. 1) та подальшим шляхом до командирського містка (ч.2) з детальним і послідовним описом нелегкої служби підкорювача морської безодні. Крім описової моделі викладання матеріалу застосовувався хронологічний, порівняльний, проблемний, статистичний методи історичного дослідження й компаративних студій. Синергія викладача англійської мови, випускниці механіко-математичного факультету та випускниці академії зв'язку дозволили у повній мірі прикласти свої теоретичні знання та практичні навички для опанування такого специфічного матеріалу як підводна служба чоловіка та батька. Психологічним чинникам вступу на таку не просту стежку офіцера-підводника присвячена третя частина монографії.

² Єзерська Л.І. Командир підводного човна. Повість. Одеса: вид-во МП ЦСП «Оптімум», 1999. 292 с.

³ Марінеско Л.О., Леонов Б.Г. Ти наша гордість, батько!. Одеса: КП ОМД, 2005. 256 с. з іл.

⁴ Римкович Л. Мені є про що згадати (розповідь дружини підводника). Харків: вид. «Фарватер submariners», 2009. Вип.3-4 (12). С.27-29.

⁵ Зінаїда і Олександр Калініченко. Трагедія ПЧ «К-122» // Юг. Ч.1 - №132 (14563) от 21.08.1998; Ч.2 - №134 (14565) от 26.08.1998; Ч.3 - №135 (14566) от 28.08.1998; Ч.4 - №137 (14568) от 01.09.1998. Одеса: Юг, 1998.

⁶ Калініченко Зінаїда. Це було так недавно... Харків: вид. «Фарватер submariners», 2011. Вип.1 (17). С.33-34.

⁷ Калініченко Катерина. Чому? // Юг, 23.08.2000. С.3. Одеса.

⁸ Калініченко З.О., Леонова Г.О., Калініченко К.О. Підводна одіссея Командора. Одеса: ПП «Студія "ПЕЧАТЬ"», 2025. ISBN 978-966-97986-5-7. Перше видання – 106 с. Друге видання – 140 с. Третє видання – 125 с.+1,5 арк.іл. Четверте видання – 128 с. П'яте видання – 132 с. Шосте видання – 136 с.

Тринадцятирічна підводна служба у міцному корпусі головного героя є одним з тисяч пазлів підводної складової Української школи мореплавства українська військово-морська історія якої загалом на час написання складає 1755 років. Тож, щоб дослідити цей пазл, бажано почути відгуки сослуживців.

«Клопочу про призов на військову службу у кадри Військово-морських Сил України капітана 3 рангу запасу Калініченко Олександра Олександровича з призначенням на посаду КОМАНДИРА ПІДВОДНОГО ЧОВНА «СС-256», ВОС-071100, штатна категорія «капітан 2 рангу», штат №62/422. Командуючий Військово-Морськими Силами України віце-адмірал В.Безкоровайний. 5 квітня 1996 року»⁹. (додаток 1).

*«Добрідень Олександр Олександрович! Пам'ятаю Вас по службі в 26-й дивізії. Читав Ваші книжки про К-122. Дякую за ті відгуки, які Ви прислали на мої спогади. Бачив Вашу фотографію в книжці «Східний бастион», Ви практично не змінилися. Згадую Вас молодим мінером, який завжди мав свій погляд на підводну службу, на ту несправедливість, яка її супроводжувала. Ми частіше про це мовчали, Ви говорили. Ми (трохи старші за Вас) оцінювали ці висловлювання, як «боротьба з вітряними млинами». Виявилось, що ми були не праві. На таких офіцерах, як Ви, тримався російський флот і мав би триматися радянський. Але серед багаточисельних сірих ворон, білі ворони були не в почьоті. Їх не сприймали, гнобили і не давали росту по посадам. Жалкую, що тільки з віком починаєш розуміти це. Пам'ятаю трагедію екіпажу К - 122. Пам'ятаю Сізова, Шликова, Рибкіна, Гарусова, Вас, Заварухіна та ін. З деякими до цього часу підтримую контакт. Жму руку, сподіваюсь, можливо зустрінемося на якому-небудь «підводному саміті». З повагою **В.Рязанцев**»¹⁰. (переклад українською наш).*

«На душі було тривожно і, порадившись з екіпажем, я віддав такий наказ: «Для запобігання можливому захопленню підводного човна й буксировки його у японський порт командуру БЧ-3 капітан-лейтенанту Калініченко підготувати субмарину до затоплення». Для цього потрібно було підірвати усі 26 торпед з тротилевим зарядом..., підготувати до пострілу дві торпеди з ядерними боеголовками. Такі заходи перестороги, як з'ясувалося пізніше, були нелишніми. Потім у базі працівники флотського КДБ розповіли, що у японців та американців наміри захопити атомохід були...»¹¹ (пер. українською наш).

⁹ Резолюція Екс-Командувача 3-ї флотилії Північного флоту у складі трьох дивізій рпКСП (13, 19, 31) та однієї протичовнової дивізії (24) на Поданні військового комісара Жовтневого району міста Одеса від 31 серпня 1995 р. на призов КАЛІНІЧЕНКО О.О. у добровільному порядку до Збройних Сил України.

¹⁰ Лист 18.05.2012 віце-адміралу у відставці Валерія Дмитровича Рязанцева (перший старший помічник першої атомної субмарини К-45 Олександра Калініченка).

¹¹ Спогади капітана 1 рангу запасу Сізова Геннадія Михайловича - командир ПЧАТ К-122 під час аварії на бойовій службі 21.08.1980. «К-122 на зв'язок не вийшла... Подобиці катастрофи.» ISSN 1026-8804. С.116.

*«Хоч Ти ним і не став, але в душі Ти ним залишився. На згадку від колишнього сослуживця. **Сергій Колесніченко**»¹² (ліворуч) (переклад українською наш).*

*«Дякую! Дуже грамотна та барвиста одиссея. Видання найвище похвал. Мені дуже цікаво, згадав К-122, К-45, товаришів по службі. Буде незабутня пам'ять»¹³. Офіцер ЕМС атомних субмарин пр. 659Т: К-122 (1974 - 1976), К-45 (1976 - 1988) **капітан 2 рангу у відставці Григорій Васильович Кордонов** (праворуч).*

«На відміну від ВМФ СРСР у ВМС ЗС України поруч з чоловіками морські посади займають і представниці прекрасної статі. Дівчатам значно легше «вписатись» у флотський колектив, коли вони отримують послідовний гарт у Військово-Морському Ліцеї імені віце-адмірала Володимира Безкоровайного з подальшим навчанням в Інституті ВМС Національного університету «Одеська морська академія». Деякі з них, наприклад Олександра Дмитренко, закінчила військово-морський коледж ВМС Італії, пройшовши практичний морський гарт на трьохщогловому вітрильнику «Амеріго Веспуччі» та здійснивши трансокеанський похід від Австралії до Середземного моря на італійському авіаносці.

На відміну від них, мені та Євгенії С., прийшовших на флот з одеських цивільних університетів хоч і з військовою кафедрою, було значно важче.

Особливе місце у кожного офіцера займає ритуал «представлення флотському колективу». І треба віддати належне капітану 1 рангу у відставці Олександрю Олександровичу Калініченку – «дідусю ВМС України» по дотепному визначенню нинішнього командира

385-ї бригади морських безпілотних засобів капітана 1 рангу Олександра Володимировича Щецова - колишній підводник знайшов доволі незвичну форму такого ритуалу для нас, дівчат.

¹² Надпис на книжці Ю.Л. Рисса «КОМАНДИР КОРАБЛЯ» 22.09.1990. - командира рпкСП К-500 капітана 1 рангу у відставці Сергія Васильовича Колесніченко.

¹³ 6.12.2025. 13:49, лист.

В одній з аудиторій, де столи, заставлені різноманітними смаколиками, були виставлені в довгий ряд, до мене підійшов офіцер поважного віку з благородною сивиною. Подавши мені руку, він запросив мене піднятися на перший стіл і пройти від початку до кінця довгого ряду як по подіуму, стверджуючи що це нова українська флотська традиція. Мені не залишилось нічого іншого, як виконати цю незвичайну пропозицію у супроводі Сан Санича під захоплені погляди чоловіків і ревниві погляди представників жіночої статі.

Наступного року Євгенії С. випало вливатися у нашу дружню флотську родину. І тут Сан Санич поступив креативно. Разом з ще одним тихоокеанцем зробили з двох пар рук щось на кшталт стільчика, на який лягла Женья з розпуценим волоссям і пронеслась над столами повними наїдків, нагадуючи паріння над хвилями. Видовище уло красивим та незабутнім й запам'яталось, що в першому, що в другому випадках, на все життя! Так Олександр Олександрович став для нас фактично хрещеним дідусем, звівши/внісши кожному з нас у флотську родину військово-морського вишу».

Ст. офіцер з психологічної підтримки персоналу, **капітан 3 рангу Елліна Войнова.**

«Командир великого десантного корабля «Рівне» на останньому шикуванні екіпажу звернувся до матросів строкової служби з такими словами: «Бог не дав мені синів тому моїми синами є кожен з вас, кого я живим і здоровим маю повернути до батьків. А якщо так станеться, що хтось з вас запросить мене на весілля, даю слово командира – буду обов'язково!»

Командир свою обіцянку, незважаючи на подальші морські походи на суднах цивільного флоту, виконав, чому підтвердженням є наша фотографія в Уманському дендропарку «Софієвка». З тих пір пройшло рівно 25 років, а чоловіча флотська дружба між командиром та родиною колишнього свого матроса збереглася!» **Марина і Віктор Сурмачі, місто Рівне.**

Актуальність дослідження «Підводна одіссея Командора» набуває особливої гостроти після вдалої атаки з-під води ворожого підводного човна «Колпіно» морськими підрозділами СБУ та ВМС ЗС України, беручи до уваги

що субмарина знаходилася у добре захищеній новоросійській ВМБ. Операція стала вдалою після врахування підводного досвіду, зокрема у ДСВ на ЧБ¹⁴.

Завданнями дослідження є:

- по-перше, систематизувати у логічній послідовності науковий, мемуарний та публіцистичний матеріал, розкиданий у 232 джерелах: наукової, мемуарної та публіцистичної літератури, архівах, телевізійних інтерв'ю тощо;
- по-друге, у зв'язку з плином часу і російсько-українською війною, деякі попередні праці головного героя потребують корегування, наприклад структурна схема української військово-морської історії; список кавалерів ордена «Зірка Командора», присвяченого вже 430-й річниці першого групового бойового застосування українських засобів нападу з-під води; аварія К-122;
- по-третє, постійний пошук свідків та учасників значущих подій у підводній службі головного героя, зокрема командира 8-го відс., дозволяє скоригувати певні висновки, які той зробив у своїх попередніх працях.

В якості **об'єкту дослідження** обрано підводну складову Української школи мореплавства, яка у свою чергу є ваговою частиною військово-морської історії України. **Предметом дослідження** є історія діяльності Олександра Олександровича Калініченка на ниві підкорення підводної безодні в її військово-морському аспекті.

Таким чином метою дослідження, якщо говорити коротко, і є «ПІДВОДНА ОДІССЕЯ КОМАНДОРА».

Методи дослідження, що використані у праці: проблемний, хронологічний, порівняльний, статистичний, псопографічний, компаративних студій.

Основні хронологічні рамки дослідження – офіцерська підводна служба 1977 – 1990 рр. Але у тексті вони розширюються. Нижня межа - до того часу, коли молодий юнак вирішив для себе стати командиром підводного човна і оголосив цю мрію в листі до матері Героя України генерал-лейтенанта Кузьми Миколайовича Дерев'янка (14.11.1904, с. Косенівка, Уманського повіту Київської губернії – 30.12.1954). Верхня межа – датою резолюції Командувача ВМС ЗС України віце-адмірала Володимира Герасимовича Безкоровайного (16.08.1944, м. Умань Черкаської обл. – 23.01.2017 м. Київ) про призов з запасу у добровільному порядку з подальшим призначенням Калініченка О.О. на посаду командира підводного човна.

В загальному вигляді колективна монографія відноситься до такого виду наукового дослідження як **історична біографія**. Але окрім суто військової історії, дослідження може бути цікавим як для фахівців по експлуатації морської підводної зброї, так і для офіцерів командирської ланки по бойовому застосуванню підводних човнів, тактичним прийомам виходу в торпедну атаку по головній цілі корабельного ордера, стрільбі морськими балістичними ракетами та боротьбі за живучість корабля, зброї та технічних засобів.

---

¹⁴ Калініченко Олександр, (2020). Історична ретроспектива діяльності підводних сил протиборчих сторін поблизу українського узбережжя у ДСВ. // Записки історичного факультету: збірник наукових праць / колектив авторів. Одеса: Одеський Національний університет імені І. І. Мечникова, 2020. Випуск 31. С. 97-118. DOI: <https://doi.org/10.18524/2312-6825.2020.31.220039>.

